

Για τα παλιά χρόνια των κατηχητικών: Τα ποιήματα και τα άσματα μιάς άλλης εποχής

/ [Γνώμες](#)

- [Νίκος Ορφανίδης, Δρ Φιλολογίας-Λογοτέχνης](#)

Στον κόσμο του «Θρησκευτικού» στην Κυθρέα

Θά 'θελα, με τὸ συνοπτικὸ αὐτὸ κείμενό μου, νὰ γυρίσω σὲ ἓνα κόσμον καὶ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἔχουμε λησμονήσει. Εἶναι ἐκεῖνα τὰ χρόνια τῆς τρυφερότητος καὶ τῆς ἀπαλότητος καὶ τῆς εὐαισθησίας, τὰ χρόνια τοῦ ὀνείρου καὶ τῆς φαντασίας. Τὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὰ Κατηχητικὰ τῆς ἐποχῆς μας, μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένο Χριστό. Μαζὶ καὶ τὸ ὄνειρον τῆς Ἑλλάδος.

Ἦταν οἱ εὐαισθησίεις τῆς παιδικότητος, τῆς ἐφηβείας καὶ ἔπειτα τῆς νεότητος μιᾶς γενιᾶς ποὺ ἔζησε ἀπαλὰ καὶ ὀνειρικά, μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀγριότητα καὶ τὴν βαρβαρότητα τῆς νεότερης ἐποχῆς. Στὰ χρόνια ποὺ ἡ κοινωνία τῆς Κύπρου εἶχε ψυχὴ, εἶχε ἐλπίδες καὶ Χάρη Θεοῦ. Καὶ μαζὶ χαρά, μέσα στὶς στέρψεις καὶ τὴν πενία της.

Γυρίζουμε ἔτσι σὲ ἓνα κόσμον καὶ μιὰ ἐποχὴ, κατὰ τρόπο τρυφερὸ καὶ ἀπαλὸ καὶ

νοσταλγικό, για όλους ἐμᾶς ποὺ τὸν ζήσαμε. Καὶ ἐδῶ ἔγκειται, πέραν τῶν ἄλλων, ἡ ἀξία καὶ ἡ σημασία καὶ ἡ σπουδαιότητά τους. Ἡ ἀνάδειξη τῶν παιδικῶν καὶ μαθητικῶν ἀποτυπωμάτων μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς.

Ἐπιστρέφω στὰ χρόνια τοῦ ἐξῆντα, ἀλλὰ καὶ ἐνωρίτερα, πιὸ πίσω, στὰ χρόνια τοῦ 55-59, μὲ ἐκεῖνα ὅλα ποὺ μᾶς κράτησαν κοντὰ στὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία. Στὰ κατηχητικὰ τῆς Κυριακῆς, μετὰ τὴν ἐκκλησία, μὲ τὰ τραγούδια μας, μὲ τὸ σῆμα στὸ πουλοβεράκι μας, μὲ τὸν Ἐσταυρωμένο Χριστό. Μὲ τὸ «Ἰησοῦς Χριστὸς Νικᾷ».

Ἦταν μαζὶ τὰ περιοδικὰ «Ἡ Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ» καὶ τὸ «Πρὸς τὴν Νίκη», κι οἱ ἐκκλησιαστικοί, οἱ θρησκευτικοὶ ποιητές μας. Ὁ ποιητὴς Γ. Βερίτης, ποὺ τὸν ἀπαγγέλλαμε μετὰ πάθους, ἓνας πρόωρα χαμένος χριστιανὸς ποιητής. Ἀλέξανδρος Γκιάλας τὸ πραγματικό του ὄνομα. Ἀπὸ τὴ Χίο. Πέθανε πρόωρα τὸ 1948. Ἐμεῖς ξέραμε τὰ ποιήματά του, τὰ ἀπαγγέλλαμε στὶς γιορτές μας, καὶ νοιώθαμε ἀνάταση ψυχῆς.

Ο ποιητὴς Γ. Βερίτης.

Στέκομαι, λοιπόν, πρώτα σ' αὐτὴ τὴ διάσταση ἐκείνων τῶν χρόνων, τὴν Χριστιανικὴ τῶν Κατηχητικῶν τῆς τότε ἐποχῆς, καὶ δίνω πρώτα ἓνα ποίημα τοῦ Γ. Βερίτη, ποὺ στὴν ποίησή του μαθητεύσαμε τότε:

«Συντροφιά με τὸν Χριστὸ
λαχτάρησα νὰ ζήσω,
ὥς νὰ φτάσει κι ἡ στερνὴ
στιγμή, νὰ ξεψυχήσω.

Νά'ν' αὐτὸς γιὰ μένα πιά
καὶ μάνα καὶ πατέρας,
ὅσο νὰ χτυπήσ' ἡ ἀργὴ
καμπάνα τῆς ἐσπέρας.

Ἡ καμπάνα τοῦ βραδιοῦ
με τὸν ἀπόκοσμο ἦχο,
ποὺ γκρεμίζει τῶν φθαρτῶν
καὶ πρόσκαιρων τὸν τοῖχο.

Συντροφιά με τὸ Χριστὸ
λαχτάρησα νὰ ζήσω,
τὴν ἀγάπη του, θερμή,

στὰ στήθια μου νὰ κλείσω.

Καὶ τὰ στήθια εἶναι στενὰ
κι ἀνοίγουν καὶ πλαταίνουν,
κι ὅσο πιὸ πολὺ ἀγαποῦν
τόσο καὶ δὲ χορταίνουν.

Σὰν τριαντάφυλλο ἀνοιχτὸ
στὸν ἀνοιξιάτικο ἥλιο,
πρόσχαρη ἡ ψυχὴ μου ἀνθεῖ
στῆς χάρης τὸ βασίλειο.

Ζεῖ κι ἀνθεῖ κι ὁλόβωλη
μοσκοβολᾷ ἀπ' τὰ μύρα,
καὶ χορεύει σὰν πουλὶ
γιὰ τὴ χρυσή της μοίρα.» κλπ.

Αὐτὸ τὸ εἶχε ξεχωρήσει κι ὁ ἅγιος Γέρων πορφύριος:

«Ὅταν ἀγαπήσεις τὸ Χριστό, κάνεις κόπο, ἀλλὰ εὐλογημένο κόπο. Ὑποφέρεις, ἀλλὰ μὲ χαρά. Κάνεις μετάνοιες, προσεύχεσαι, διότι αὐτὰ εἶναι πόθος, θεῖος πόθος. Καὶ πόνος καὶ πόθος καὶ ἔρωτας καὶ λαχτάρα καὶ ἀγαλλίαση καὶ χαρὰ καὶ ἀγάπη. Οἱ μετάνοιες, ἡ ἀγρυπνία, ἡ νηστεία εἶναι κόπος, ποὺ γίνεται γιὰ τὸν Ἀγαπημένο. Κόπος, γιὰ νὰ ζεῖς τὸν Χριστό. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ κόπος δὲ γίνεται ἀναγκαστικά, δὲν ἀγανακτεῖς. Ὅ,τι κάνεις ἀγγαρία, δημιουργεῖ μεγάλο κακὸ καὶ στὸ εἶναι σου καὶ στὴν ἐργασία σου. Τὸ σφίξιμο, τὸ σπρώξιμο φέρνει ἀντίδραση. Ὁ κόπος γιὰ τὸ Χριστό, ὁ πόθος ὁ ἀληθινὸς εἶναι Χριστοῦ ἀγάπη, εἶναι θυσία, εἶναι ἀνάλυση. Αὐτὸ ἔνιωθε καὶ ὁ Δαβίδ: “Ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μοῦ εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου”. Ποθεῖ μὲ λαχτάρα καὶ λιώνει ἡ ψυχὴ μου ἀπ' τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Αὐτό τοῦ Δαβὶδ ταιριάζει μὲ τὸ στίχο τοῦ Βερίτη ποὺ μ' ἀρέσει:

“Συντροφιὰ μὲ τὸν Χριστὸ
λαχτάρησα νὰ ζήσω,
ὥς νὰ φθάσει κι ἡ στερνὴ
στιγμὴ νὰ ξεψυχήσω”.»

Ήταν, ακόμα, μεταξύ πολλῶν ἄλλων, ἡ ποιήτρια Καίτη Χιωτέλλη, ποὺ τὴν ἀνθολόγησε στὴν «Ἀκτὴ» ὁ Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος.

«Μνήμη δικαίου ἢ μνήμη τοῦ ποιητῆ
ποὺ βίωσε τὴν ποίηση ὥς τὴν παραφροσύνη
καὶ δίχως φρόνηση -τὴν κατὰ κόσμον- περιφρόνησε
τὶς ματαιότητες τοῦ κόσμου τῶν φρονίμων.»
(«Ποιητής»)

«Τὸ βραδινὸ ἀεράκι μόλις φουσοῦσε
τὸ κύμα τὴν ἀκρογιαλιὰ γλυκοφιλοῦσε
καὶ τὸ φεγγάρι στὸ γιαλὸ μ' ἀκολουθοῦσε
σὰν φωτεινὴ μακρόσυρτη σκιά.»
(«Θαλασσινό»)

Γιώργος Ἰωάννου.

Στέκομαι μαζί καὶ σὲ ἐκεῖνο τὸ κείμενο ἐξομολόγησης καὶ ὁμολογίας Χριστοῦ τοῦ Γιώργου Ἰωάννου, χρόνια μετὰ, πρὶν τὴν ἀναχώρησή του ἀπὸ τὴν ζωὴ, μὲ τίτλο «Ὁ Χριστὸς ἀρχηγὸς μας...», μὲ τὰ χριστιανικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ συσσίτια τῆς Θεσσαλονίκης στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς.

«Ὁ Ἐσταυρωμένος τῆς αἵθουσας ἦταν ὁ σκλαβωμένος, φυλακισμένος, τουφεκισμένος καὶ πεινασμένος ἑλληνικὸς λαός. Τὸ πράσινο πανὶ τῶν τραπεζιῶν μας συμβόλιζε τὴν ἐλπίδα, ποὺ ἀντιπροσωπεύαμε ἐμεῖς, τὰ νεαρὰ μὰ ἀτροφικὰ βλαστάρια τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε καὶ ὁ λαὸς θὰ ἀναστηνόταν. Σ' αὐτὸ τὸ περιβάλλον ἐτελεῖτο τὸ μέγα μυστήριον» (Ἡ Πρωτεύουσα των Προσφύγων, σ. 123).

«Ὁ Ἰωάννου [...] στὸ ἀριστουργηματικὸ αὐτὸ πεζογράφημα ἐπιδιώκει νὰ δημιουργήσῃ μῦθο γιὰ ὅλα ὅσα ἔζησε τότε στὴ Χριστιανικὴ Κίνηση, νὰ πλάσῃ τὸ μῦθο τους καὶ τὸ μῦθο τῆς ἐποχῆς του, γιὰ νὰ μπορέσῃ ἀκριβῶς νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐσώτερη ἀλήθεια της... Ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ μύθου ποὺ ἀποτυπώνεται στὸ “Ὁ Χριστὸς ἀρχηγὸς μας...”, ἡ ἀλήθεια τοῦ μύθου, καλύτερα, εἶναι πάνω ἀπὸ ὅλα ἡ εὐγνωμοσύνη γιὰ ὅλους ἐκείνους ποὺ φρόντισαν στὴν Κατοχὴ τὰ φτωχὰ παιδιὰ τῆς Θεσσαλονίκης, ἀνάμεσά τους καὶ τὸν ἴδιο, μὲ ἀφοσίωση καὶ ἀνιδιοτέλεια, ποὺ ἐπιτελοῦσαν κάθε μέρα τὸ θαῦμα τῶν θαυμάτων νὰ τοὺς ἐτοιμάζουν ἑκατοντάδες μερίδες καλοῦ καὶ καθαροῦ φαγητοῦ.

Αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς εὐγνωμοσύνης διαπνέει ὅλο τὸ κείμενο καὶ βρίσκει τὴν κορυφαία διατύπωσή του, μὲ ἰσχυρὴ συγκίνηση, στὴ σκηνὴ τοῦ τέλους... Οἱ

ἄνθρωποι αὐτοὶ τῆς Κίνησης ἔσωσαν μέσα στὴν Κατοχὴ ἑκατοντάδες ἢ ἀκόμη καὶ χιλιάδες παιδιὰ καὶ τοὺς ξανάδωσαν πίστη καὶ ἐλπίδα ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπάρξει μιὰ νέα ζωὴ σὲ μιὰ “ἀναγεννημένη χριστιανικὴ Ἑλλάδα”».

Εἶχαμε τότε ἀρχηγό μας τὸν Χριστό καὶ δὲν φοβόμαστε τίποτα. Πηγαίναμε ἐδῶ στὴν Κύπρο καὶ στὴν κατασκήνωση τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς Στέγης, μὲ τὸν πατέρα Εὐστάθιο, ποὺ ἀσκήτεψε ὕστερα στὸ Ἅγιο Ὄρος στὴ Νέα Σκῆτη καὶ κοιμήθηκε ἐκεῖ.

Τὰ χριστιανόπουλα

«Τὰ Χριστιανόπουλα», λοιπόν, ποὺ χρόνια μετὰ τὰ τραγούδησε ὁ Λουκιανὸς

Κηλαηδόνης στὸ πιάνο, στὸν δίσκο «Ἄχ πατρίδα μου γλυκειά».

Ἀκούω ξανὰ ἐκεῖνα «Τὰ Χριστιανόπουλα» καὶ με πιάνει ἀκόμα ρῖγος καὶ συγκίνηση:

«Τὰ χριστιανόπουλα θὰ πᾶμε με φτερά
νὰ ποῦμε μήνυμα ποὺ δίνει τὴ χαρά.
Μᾶς περιμένει με λαχτάρα ὅλη ἡ γῆ
κι ἐμεῖς κινήσαμε πρῶτὸ με τὴν αὐγή.

Τίποτε στὸν δρόμο δὲ μᾶς σκιάζει,
οὔτε ἡ μπόρα, οὔτε τὸ χαλάζι.
Ἔχουμε μαζί μας τὸ Χριστό,
σύντροφο χαρᾶς, πατέρα κι ἀδερφό.

Ἐμπρός, με μιὰ ψυχὴ, μᾶς περιμένει ἡ γῆ.

Ὁ πόνος ἄπλωσε τὰ πέπλα τοῦ παντοῦ,
γιατὶ ξεκίνησε ἀπ' τὴ χώρα τοῦ κακοῦ.
Ἡ γῆ γονάτισε καὶ δὲν ἀντέχει πιά,
τὸ κύμα θέριεψε καὶ σπάσαν τὰ κουπιά.

Ὅμως ἐμεῖς τὸ φῶς καὶ τὴ γαλήνη
θὰ σκορπίσουμε μέσα στὴ δίνη.
Μέσα στὸ σκοτάδι ὅλης τῆς γῆς
μήνυμα θὰ φέρουμε μιᾶς θείας χρυσαυγῆς.

Ἐμπρός, με μιὰ ψυχὴ, μᾶς περιμένει ἡ γῆ.»

Κρήτες επαναστάτες και ανάμεσά τους ο Ελευθέριος Βενιζέλος (1896).

Ἀργότερα ἀνακάλυψα πὼς τὸ τραγούδι αὐτό, ὅσον ἀφορᾷ στὴ μουσική, ἦταν ἓνα ἀντάρτικο ἐπαναστατικὸ τραγούδι τῆς Κρήτης. «Ἀπὸ φλόγες ἡ Κρήτη ζωσμένη / τὰ βαριά της τὰ σίδερα σπᾶ.» Σημειώνω ἢ καλύτερα ἀντιγράφω τὰ σχετικὰ ἀπὸ τὸν ἠλεκτρονικὸ τόπο:

«Ὁ Ὕμνος “Ἀπὸ φλόγες ἡ Κρήτη ζωσμένη” γράφτηκε ἀπὸ τὸν Ἑλληνα μουσικοσυνθέτη Σπυρίδωνα Καίσαρη κατὰ τὴν Ἐπανάσταση τῆς Κρήτης 1896-1897. Πρόκειται γιὰ ἓνα πατριωτικὸ κρητικὸ ἐμβατήριο, τὸ ὁποῖο γιὰ ἄρκετὰ χρόνια τὸ δίδασκαν στὰ σχολεῖα ὡς ἐθνικὸ ὕμνο τῆς Κρητικῆς Πολιτείας κι ἔτσι ἔμεινε στὶς συνειδήσεις ὅλων, ὡς “Κρητικὸς Ὕμνος”. Μιλᾷ γιὰ τοὺς ἀγῶνες τῶν Κρητῶν ἐναντίον τῶν Τούρκων, γιὰ τὸν πόθο τῆς Ἑνώσεως μὲ τὴ μητέρα Ἑλλάδα. Στοὺς στίχους τοῦ ἔχουμε τὴν προσωποποίηση τῆς Κρήτης ὡς πάνοπλη γυναίκα ποὺ σπάει τὶς ἀλυσίδες τῆς σκλαβιάς παίρνοντας δύναμη ἀπὸ τὶς φλόγες τοῦ πολέμου. Σὲ κάθε ἀγῶνα τοὺς οἱ Κρηῖτες τὸ τραγουδοῦσαν παίρνοντας δύναμη ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ.

«Ἀπὸ φλόγες ἡ Κρήτη ζωσμένη,
τὰ βαριά της τὰ σίδερα σπᾶ
Καὶ σὰν πρῶτα χτυπιέται – χτυπᾷ
καὶ γοργῇ κατεβαίνει.

Μὲ μεγάλο θεόρατο δόρυ,
ὅλη νιᾶτα πετᾷ καὶ ζωή,
Καὶ σὲ τόση φωτιά καὶ βοή,
τρέμουν δάση καὶ ὄρη.

Χτύπα! Χτύπα, τῆς θάλασσας Σούλι!
Χτύπα, κόρη γλυκιὰ τοῦ γιαλοῦ.
Ἐδῶ, ἄντρες παλεύουν. Ἄλλοῦ,
ζοῦν γυναῖκες ἢ δοῦλοι.

Ἀπὸ δῶ Σελινιῶτες, Λακκιῶτες,
ἀπὸ κεῖ στὴ φωτιά, οἱ Σφακιανοί.
Νὰ βουίζει παντοῦ μιὰ φωνή:

Στις σπαθιές σας τις πρώτες!»

Ὁ δημιουργὸς τῶν στίχων του εἶναι ὁ ποιητὴς Γεώργιος Παράσχος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου. Οἱ στίχοι του, παρ' ὅλο πὺν ὁ ἴδιος δὲν ἦταν Κρητικὸς, ἀπετέλεσε ἀργότερα ἐπαναστατικὸ τραγούδι στὶς μάχες τῆς Κρητικῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1896-1897. Ἀργότερα ἔγιναν θούριο ἀπὸ τὸν μαέστρο Σπυρίδωνα Καίσαρη καὶ ἐνσωματώθηκαν στὸ μελόδραμα του, “Ὀλονυκτία τῆς Κρήτης”.

Ὁ Σπυρίδων Καίσαρης (1859-1946) τοῦ Νικολάου ἦταν σπουδαῖος Ἑλληνας μουσικοσυνθέτης. Γεννήθηκε στὴν Κέρκυρα τὸ 1859. Ἦταν μικρότερος ἀδελφὸς τοῦ Ἰωσήφ Καίσαρη. Κατατάχθηκε στὴ στρατιωτικὴ μουσικὴ τῆς Ἀθήνας, ὅπου καὶ ἀναδείχτηκε σχετικὰ γρήγορα. Τὸ 1888 ἀνέλαβε ἀρχιμουσικὸς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τὸ 1892 καθηγητὴς τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν καὶ στὴ συνέχεια ἔφορος καὶ καθηγητὴς πνευστῶν ὀργάνων καὶ γιὰ ἀρκετὰ χρόνια διευθυντὴς τῶν στρατιωτικῶν μπαντῶν. Ἐπίσης ἀνέλαβε τὴν ὀργάνωση τῆς φιλαρμονικῆς μπάντας τῆς Ἀθήνας, τοῦ Πειραιᾶ, τῆς Σύρου καὶ τῆς Ζακύνθου. Ἀποστρατεύθηκε τὸ 1922. Ἐγράψε πολλὰ ἐμβατήρια μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ ἀφιερωμένο στὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνο Α΄ “Τοῦ αἵτοῦ ὁ γιός”, τὸ ἐμβατήριον “Ἡ ἐλληνικὴ σημαία”, διάφορα χορωδιακὰ καὶ τὸ μελόδραμα “Ὀλονυκτία τῆς Κρήτης”, στὸ ὁποῖο ἀνήκει καὶ τὸ περίφημο κατὰ τὴν Ἐπανάσταση τῆς Κρήτης (1896-1897) γενόμενον «Ἀπὸ φλόγες ἡ Κρήτη ζωσμένη». Ὁ Σπυρίδων Καίσαρης πέθανε στὶς 6 Ἀπριλίου τοῦ 1946.»

Τῆς ἴδιας ἐποχῆς εἶναι καὶ ὁ “Ὑμνος τῆς Κύπρου” τοῦ Ἰωάννη Περδίου, μὲ τίτλο «Ἡ λάβα τῆς Κύπρου». Ἐμεῖς τὸ τραγουδούσαμε ὥς τὸ '60 ἢ τὸ '67.

«Ἡ Κύπρος μας ποὺ στέναζε
τόσους αἰῶνες σκλάβα
καὶ μάτωναν τὰ χέρια της
τόσα δεσμὰ βαρυά
ἀπ' τὴν ψυχὴ της ἔχυσε
τὴν ἄσβεστη τὴ λάβα
κι' ἄνοιξε δρόμο φωτεινό, νὰ βρεῖ τὴ λευτεριά
Νὰ βρεῖ τὴ λευτεριά (τρίς)

Σὲ κάθε πόλη καὶ χωριό
ἡ λάβα της ἀπλώνει
σκληριὰς νὰ λιώσουν σίδερα
καὶ νὰ ξεσκληλωθεῖ
καὶ στοὺς ἀνέμους ποὺ φυσοῦν
ἡ φλόγα τους φουντώνει
καὶ φλέγεται στῆς μάνας της
τοὺς κόρφους νὰ ριχτεῖ (τρίς)

Ἄς ἔρθουν ὅσοι λέγανε

τὴν Κύπρο μας τσιγκάνα
καὶ τὴν πλαστογραφούσανε
χωρὶς καμμια ντροπή,
νὰ δοῦν κί' αὐτοὶ πῶς φλέγεται
γιά τὴ γλυκιά της μάνα
κί' ἡ γλῶσσα τους νὰ ρουφηχτεῖ
πρὶν σύρριζα κοπεῖ.» (τρὶς)

Γυρίζω καὶ στὸ ἄλλο τραγούδι τῶν Κατηχητικῶν, με τὸν Χριστὸ ἀρχηγό μας.

«Κτίστες, μπρός,
μὲ καρδιὰ γεμάτη φῶς
κι ὁ Χριστὸς
θὰ μᾶς εἶναι ἀρχηγός.

Μὲ τὰ φυτάρια μας,
τὶς ἀξίνες μας
θεμελιώνουμε γερά
καὶ θὰ κτίσουμε
μὲ τὴ φλόγα μας
ἕναν πύργο μὲ χαρά.» κλπ.

Η Εκκλησία της Αγίας Μαρίας στην τουρκοκρατούμενη σήμερα Κυθρέα.

Όλα αυτά με πᾶνε στὴν Κυθρέα, στὰ Κατηχητικά, στὸν «Θρησκευτικό», ἐκεῖ στὸ παλιὸ σπίτι στὴν αὐλὴ τῆς Ἀγίας Μαρίας, ὅπως καὶ στὴν πλατεῖα ὕστερα Σεραγίου. Ἔτσι σ' ἄλλους καιροὺς ἐπιστρέφω, στὴ δεκαετία τοῦ '60, μὲ τὸν κόσμο τῆς παιδικῆς καὶ ἐφηβικῆς ἀθωότητος καὶ τὸν Χριστό, μὲ ὅσα ζήσαμε τότε. Ὁ Χριστὸς παντοῦ κι ἡ καλοσύνη κι ἡ ἀγάπη Του.

Μὲ αὐτὰ τὰ ποιήματα καὶ τὰ ἄσματα τῆς τρυφερότητος καὶ τῆς ἀπαλότητος καὶ τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ ἐθνικοῦ ὁράματος μεγαλώσαμε τότε. Κάποιοι μπορεῖ νὰ τὰ ἀναθεματίζουν ὅλα αὐτὰ τώρα. Ἴσως καὶ δικαίως, καθὼς τὰ συνδέουμε μὲ τὰ κενὰ συνθήματα καὶ τὴν καπηλεία, ποὺ τὰ συνόδευε. Ἄλλοι καιροί, τώρα, καιροὶ ἀμφισβήτησης. Ὅμως τότε ὅλα αὐτὰ μᾶς κράτησαν καὶ μᾶς διέσωσαν, δίνοντας χρῶμα στὴν πενία μας καὶ στὴν μοναξιά μας. Αὐτὰ γέμιζαν τὰ παιδικὰ μας χρόνια, τὸν ἄδειο χρόνο μας τῆς Κυριακῆς, περιμένοντας τὸ μεσημεριανὸ τραπέζι στὸ σπίτι μας.

Δὲν ἦταν τότε ὅλα εἰδυλλιακά. Γιατὶ μαζὶ μὲ αὐτὰ ἦταν κι ἡ σκιά ἐνὸς δυτικότροπου εὐσεβισμοῦ. Ἦταν καὶ ἄλλα. Πονεμένα. Καὶ σκληρά. Τὰ περιέγραψε ἐπωδύνως ὁ Χρῆστος Γιανναρᾶς στὸ «Καταφύγιο ἰδεῶν». Καὶ ὥς ἓνα βαθμὸ ὁ Γιώργος Ἰωάννου στὸ πολυσέλιδο «Ὁ Χριστὸς ἀρχηγός μας...», ποὺ ἀναφέραμε. Ὅμως ἐγὼ θέλω νὰ κρατήσω ἐκεῖνα τῆς παιδικότητός μας. Τῆς ἀθωότητος καὶ

τῆς χαρᾶς μας. Τί ἄλλο εἴχαμε ἄλλωστε, ποὺ νὰ μᾶς δίνει χαρά;

Ὑστερα ἦταν ποὺ γνωρίσαμε τὸν λόγο τῶν Γερόντων. Τὸν ἅγιο Πορφύριο, τὸν ἅγιο Παΐσιο, τὸν ἅγιο Ἰάκωβο Τσαλίκη. Κι ἀργότερα τὸν Γέροντα Ἀνανία Κουστίνη. Ἐτσι γνωρίσαμε τὴν κρυμμένη Ὁρθοδοξία μὲ τὴν ἀγάπη της, τὴν τρυφερότητα, τὴν ἀπαλότητά της, ποὺ μᾶς δέχθηκε στὴν ἀγκαλιά της. Ὅλα τὰ ἄλλα, τὰ ὀργανωσιακὰ τοῦ εὐσεβισμοῦ τὰ ἀφήσαμε πίσω μας.

Μένω ἐδῶ. Κι ἂς εἶναι ὅλα τὰ πὶδὲ πάνω ἓνα μνημόσυνο μιᾶς ἐποχῆς ποὺ ἔφυγε, ποὺ χάθηκε ἀνεπιστρεπτί, ποὺ μᾶς διέσωσε καὶ μᾶς κράτησε, ὅμως, ὀριστικὰ θὰ ἔλεγα, στὴν ἀγκαλιά τοῦ Χριστοῦ.

4-7 Ὀκτωβρίου 2025

Πηγή: pemptousia.gr